СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ" В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 65. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 19-го березня 1936. — VOL. XLIV. No. 65. Jersey City, N. J., Thursday, March 19, 1936. THREE CENTS

ВЕЛИКІ ПОВЕНІ В 3 СТЕЙТАХ

ДЖАНСТАВН (Па.). — Наглі повені навістили частини стейтів Пенсилвенія, Меріленд і Вест Верджінія спричинили великі шкоди, вигнали тисячі людей з домів та затопили кільканацятеро людей.

У цьому місті вода в ріці піднялася на 14 стіп, як це було підчас страшної повені в 1889-тім році. Коло 75,000 людей, відтятих зовсім від світа, не мають що іншого до роботи, як ждати уступлення вод. Багато з них сховалося на вищі поверхи своїх домів, бо нижчі залляті водою.

У місті Розитер, Па., великі води зірвали тами, через що втопилися 4 особи.

Води зайшли в далекі части Питсбурга й інших міст Пенсилвенії, між іншими Алтуни й Тайрону.

Велика повінь бушує теж у місті Комберленд, Меріленд, де для охорони міста навіть прикликано національну ґвардію. Вулицями міста пливуть води 12 цалів заглибшки.

Виливи були викликані великими опадами дощу в цих стейтах. Тимчасом у місті Бофало, Ню Йорк, упав сніг, 24 цалі глибини. Місто не має фондів на спрятування снігу; через це рух у місті майже зовсім здержаний.

РУЗВЕЛТ БУДЕ ЖАДАТИ МІЛІЯРДА НА ДОПОМОГУ.

ВАШИНГТОН. — По конференції з провідниками демократичної більшости в обох палатах конґресу президент Рузвелт дав зрозуміти ґазетярам, що він буде домагатися від конґресу ухвалення понад міліярд долярів на ціли допомоги безробітним по 1-шім липня.

СУМА ПОДАТКІВ ЗРОСЛА.

ВАШИНГТОН. — Тимчасові обчислення особисто-доходових податків, що були заплачені населенням Злучених Держав до 16-го березня, виказують, що цього року оплати податків вищі на 45% від суми податків минулого року.

ВИКРИЛИ АРСЕНАЛ БАНДИТІВ.

НЮ ЙОРК. — У ґарнім домі під ч. 322 на Вест 90-тій Стр. поліція попала на справжній арсенал бандитів та зловила притому шайку бандитів і їх жінок.

Між сконфіскованою зброєю є: два машинові кріси, два машинові підкріси, автоматичні пістолі й рушниці, ручні ґранати й велика маса всякої амуніції. Крім цього знайдено велике число плит з „лайсенсами" на авта.

Між арештованими є люди з іменами грецькими, айриськими, англійськими й польськими. Майже всі мають поліційні рекорди. Декотрих шукає поліція за ріжні поважні злочини, навіть убивства.

КАНАЛУ В ФЛОРИДІ ВІДАЙ НЕ БУДЕ.

ВАШИНГТОН. — По довгій і завзятій дебаті в сенаті над проєктом будови каналу через Флориду цей проєкт, попертий департаментом війни, перепав 39 голосами проти 32.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО СВОЄЇ „ПЕЙДИ".

ВАШИНГТОН. — Першим свідком на слідстві над телеґрафічними підприємствами, яке веде федеральна комісія комунікацій, був Волтер Гифорд, президент Американської Телеґрафічної і Телефонічної Компанії.

Підчас переслухання Гифорд боронив відправлювання робітників з підприємства через депресію, а потім признався, що він мав у 1925-тім році річну платню в сумі 100,000 долярів, котру потім піднесено до 250,000 долярів. Нині він бере через депресію річно лише 206,000 долярів.

БОРОТЬБА ЗА ПОПРАВУ ДОЛІ ҐАЗЕТЯРСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Юнія газетних робітників, „Американська Ґазетярська Ґілда", пізвала новинкарський союз „Асошієйтид Прес" перед „Краєву Раду Робітничих Відносин" за те, що, мовляв, новинкарський союз не дає газетярам справедливих умовин праці, як цього домагається закон Вагнера.

Новинкарський союз спротивився позвові, бо, мовляв, „Краєва Рада Робітничих Відносин" не має права кликати його на слідство. Справа оперлася перед судом. Федеральний суддя Вилієм Бонді видав опінію, що закон Вагнера важний, що він обовязує теж робітників у газетах та що новинкарський союз обовязаний зявитися на слідство.

СТРАЙК КРАМНИЧИХ ПОМІЧНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Тут вийшли на страйк помічники в деяких крамницях ґалантерії. Власники представляють юнію як комуністичну організацію, а юнія публично таврує цей закид як брехню та каже, що юнія звязана з антикомуністичною Американською Федерацією Праці.

ФАЛЬШИВІ ІНВАЛІДИ У ЛЬВОВІ.

Цими днями арештували у Львові трох фальшивих інвалідів, що стали ними тільки завдяки хабарам, що їх давали арештованим урядовцям реферату. Ці фальшиві інваліди називаються: Яків Берґрін, Яків Кан і Маркус Мендель. Два перші з них відомі добре поліції. Цікаве те, що не тільки ці три фальшиві інваліди брали інвалідську ренту, але й теж їхні жінки діставали грошеві додатки до рент своїх мужів.

ЗАЛОМИВСЯ ЛІД ПІД 80 УЧЕНИЦЯМИ.

На ставі Фідеркевича в Станиславові їздили 80 учениць державної жіночої ґімназії. В одній хвилині вчителька зарядила збірку на середині ставу. Лід не видержав тягару, заломивсь і учениці впали у воду. Зчинився страшний переполох і крик. Кілька учениць почали потопати, але вирятував їх слуга, що вдержував порядок на леді. Ціле це нещастя трапилося при 20-ступневім морозі. Кілька учениць захворіли на запалення легенів.

З ЛЬВІВСЬКОЇ СУДОВОЇ САЛІ.

Дня 14. жовтня 1935 р. в Гуті Зеленій, пов. Рава Руська, напав Василь Костевич, син Семка, на Василя Костевича, сина Івана, на його власнім обійстю й так сильно побив вилами, що побитий наслідком ран і упливу крови в короткім часі помер. Крім того побив померлого рівночасно також Методій Костевич. Проти обох вніс прокуратор акт обвинувачення й дня 13. лютого ц. р. станули оба перед судом присяглих у Львові. Присяглі затвердили поставлені їм питання щодо обох підсудних і суд засудив Василя Костевича на 10 літ, а Методія Костевича на два роки вязниці. Крім того признано родині жадане нею грошеве відшкодування.

ВДУШИВ ВЛАСНУ ДОЧКУ.

Перед судом присяглих у Кракові станув 45-літній робітник Владислав Пузон, обвинувачений у тому, що подушкою задушив свою 10-літню донечку. Пузон, що не дбав про сімю, а гроші програвав у карти, вдушив донечку підчас непритомности своєї дружини, яка мусіла працювати важко на вдержання сімї. Підсудний вдушив доньку, як вона спала в ліжку. Після того підсудний намагався відобрати собі життя, але дріт, на якім повісився, урвався. Знавець твердив, що Пузон виконав злочин з премедитацією.

ЗА 5 ЛІТ 13 ДІТЕЙ.

В мадярському містечку Надьбечкерек одна жінка за 5 літ подружнього життя видала на світ тринадцятеро дітей. Анна Паніч вийшла замуж маючи 17. літ. В перших трьох літах молода жінка родила рікрічно трійняки, отже за три роки була матірю девятеро дітей. В четвертім і пятім році життя родина побільшилася на дві пари близнят. Четверо з тих дітей померло. Якби це було в Італії, то така щаслива матір дісталаб найвищий ордер і ґрубу пенсію, а на Мадярщині вона мусить заробляти продажем цвітів на утримання родини.

УЧНЯМ У РУМУНІЇ НЕ ВІЛЬНО НОСИТИ ПОЛІТИЧНИХ ВІДЗНАК.

Румунські шкільні власті видали зарядження, яким дуже строго забороняють учням усіх шкіл в Румунії носити відзнаки якоїнебудь політичної партії. Хто не примінить-ся до того зарядження, буде виключений зі школи.

НЕВІДОМА ЛЮДСЬКА РАСА.

Австралійська виправа, що її провідником є відомий учений Гід, вирушила недавно, щоб прослідити північно-східні райони Папуасії. Ця експедиція відкрила нову людську расу. Виявилося, що є це ціла низка племен, що загалом нараховують 200,000 людей. Замешкують вони врожайну долину, окружену високими горами. Як ствердили вчені, члени тих племен у ніякому разі не належать до папуасів. Є вони низької і дрібної будови, а їх шкіра має золотисту відтінь. Притому мають вони ґарні правильні риси і живо пригадують старинних єгиптян.

Слід притому додати, що раса ця має добре розвинену цивілізацію. Між іншим наводнювання піль відбувається в них у цей самий спосіб, що в Европі, при помочі меліораційної системи. Всеж таки всі знаряди, що їх вони вживають, є виконані виключно з каменя.

86-ЛІТНИЙ ДІДУСЬ УБИВ СВОГО ЗЯТЯ.

В селі Бориславка (Добромильщина) дійшло до кривавої родинної трагедії. Між 86-літнім Михайлом Трушом і його зятем, 46-літнім Павлом Трушом, був від довшого часу спір на маєтковому тлі. В понеділок у Добромилі відбулася в цій справі одна з численних судових розправ, підчас якої швагер Павла, Ілько Трушко, зізнавав на користь тестя. Павло Труш рішив пімститися. В вівторок вечором прийшов він до хати тестя і там стріляв з револьвера до тестя і до швагра. Але всі три стріли були нецільні. Тоді 86-літній Мих. Труш у власній обороні схопив сокиру, вдарив нею по голові зятя і вбив його на місці.

ФІЛЯТЕЛІСТИ І ЛИТОВСЬКІ ПОЧТОВІ ЗНАЧКИ.

На міжнароднім філятелістичнім ринку появилась останніми днями велика скількість литовських почтових значків з помилками. Виявилося, що вмисне пустив їх в обіг ґенеральний директор литовської почти. Він хотів придбати для Литви гроші, а знаючи, що почтові значки з помилками дуже радо всі купують, велів видрукувати їх більшу скількість. Ґенерального директора притягнули за те литовські власти до судової відповідальности, але суд його оправдав.

РОЗВІД ПРИЧИНОЮ САМОГУБСТВА.

В Ходовичах коло Львова повісився у власнім мешканні на паску 30-літній Тома Бучинський. Причиною самогубства було те, що його дружина внесла проти нього до суду розводовий позов і водночас почала з ним процес у справі поділу маєтку. Бучинський так тим перенявся, що, вже не можучи втратити маєток, що рішив відобрати собі життя.

ВИПАДКИ ТЯЖКИХ ПОБИТЬ У ТУРЧАНСЬКОМУ ПОВІТІ.

Молоді Бойки в турчанському повіті виказують щораз частіше свою войовничість та загонистість.

Дня 25. січня ц. р. в селі Либухора кілька хлопців на тлі особистих непорозумінь побили на смерть Даня Тарчанина.

В тому самому часі на тлі молочарської конкуренції в селі Жукотині побили сильно Федя Мущака. Мущак одержав „тільки" 23 ножі!

Також випадки сильних побить були останньо в Яблінці Нижній і Турочках.

МІЛІОНЕР ОТРУВ СВОЮ ДРУЖИНУ СТРИХНІНОЮ.

Столиця Данії Копенгаґа має велику сензацію: один з найбільших данських міліонерів, Кракґа Свістензон, отруїв свою дружину. Він оженився перед двома місяцями з незвичайно ґарною, але вбогою дівчиною. Останніми часами переконався, що його дружина зраджує його і тому рішив її вбити. В тій цілі дав у дарунку дружині касету з цукорками, що були виповнені стрихніною. Коли пані Свістензон зїла кілька цукорків, померла. Злочин виявився по кількох днях. Міліонера арештували. Йому загрожує кара 25-літньої тюрми, бо в Данії кари смерти нема. Кримінальна хроніка Данії давно не нотувала такого злочину.

ШІСТЬЛІТНІЙ ХЛОПЧИК ЗАСТРІЛИВ СВОГО 5-ЛІТНЬОГО БРАТЧИКА.

Жахливий випадок трапився цими днями в домі лісничого Гієроніма Шкварка в Надвірній. Шістьлітній синок лісничого завважив револьвер, що був набитий, і став ним бавитись. В одній хвилині впав стріл і куля поцілила в голову другого, 5-літнього синка Шкварка. Дитина згинула на місці. В подібний спосіб згинула недавно від кулі того револьвера дружина Шкварка Стефанія.

ПРО НАСТЮ ВОЛОШИН.

В Млинах і сусідніх селах яворівського повіту не трохи не слабе заінтересування Настею Волошин. В часі Різдвяних Свят була вона в Млинах і тоді маси народу навіть з дальших околиць приходили до села, щоб її побачити. Стигматизація Насті є тепер мабуть у найвищому ступні своєї сили. Настя приймає тепер дуже мало харчу, її рани сильно кровавлять, вона мало спить, усього півтори години на добу, цебто від 5-тої до 6.30 рано. Ріжні дивні випадки, вахорування в селі, видужання й т. п. пояснює собі нарід певним таємним впливом Насті. Населення безастережно віддане „своїй" Насті й гостро реаґує супроти „недовірків" — зрештою зовсім нечисленних, чужих, якби якийсь поважився неповажно висловитись про Настю. Населення називає її популярно „наша Настя". Між населенням зазначився різький зворот у напрямі піднесення релігійности, моральности й національної свідомости. В пророкуваннях Насті, чи попросту в її висказах є так багато релігійности, злученої з національними елементами, що Настя в очах населення підходить під стиль французької Іванни Д'Арк.

ПРИСУД У ПРОЦЕСІ ПРОТИ 12 СЕЛЯН ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН

БЕРЕЖАНИ (Галичина). — Закінчилася розправа, ведена перед судом присяглих у Бережанах проти 12 селян за приналежність до Організації Українських Націоналістів. Предсідник трибуналу проголосив такий присуд:

Микола Василишин шість років вязниці, Теодор Слобода пять років, Гринь Николин три роки, Дмитро Лалак чотири роки, Михайло Чорний пять років, Іван Сидор чотири роки, Михайло Левицький шість років, Михайло Євчин два роки, Степан Гамздій два роки і три місяці, Федько Зазуля два роки. Марію Гембайло увільнено від вини і кари.

ДАЛІ ДЕРЖАТЬ УКРАЇНЦІВ У БЕРЕЗІ КАРТУСЬКІЙ.

ЛЬВІВ. — Випущено з концентраційного табору в Березі Картуській Бориса Вітошинського, студента прав з Перемишля, після 6-місячного побуту.

В таборі далі держать іще 14 українців. Є ними: Дмитро Грицай, Дмитро Штикало, інж. Евген Врецьона, інж. Роман Базилевич, Михайло Канмар, проф. Іван Тесля, Остап Дерлиця, Павло Клим, Ярослав Масляк, Микола Ясінський, Микола Скопюк, Петро Біласюк, Петро Скопюк і Петро Саноцький. Є ще теж у таборі й один українець-комуніст.

ПРАВОСЛАВНИЙ ОРГАН ПОЛЬСЬКОЮ МОВОЮ.

ЛЬВІВ. — Ось куди то вітер віє, пише „Діло", згадуючи за появу нового православного органу польською мовою. Є ним „Газета православна, пісмо популярне для мяст і всі". Вже появилось у Варшаві перше число цього органу, що має виходити двічі на місяць. В редакційній статті дано таке цікаве вияснення, чому газета виходить польською мовою:

„Польська мова є та жива душа, яка оживлює всі народи (польської держави. — Прим. Ред.) і наповнює їх надхненням до дієво-історичних зусиль. Чи це для українця з його матерньою українською мовою, чи теж для білорусина з його мовою, чи нарешті для росіянина з його рідною мовою — для всіх польська мова є тим спільним духом, який лучить їх між собою і побуджує до спільної праці для загального добра держави. Кожна світла й неупереджена людина розуміє, що саме багата і пре-красна польська мова може направду стати тою спільною мовою, при помочі якої ми, православні без ріжниці національности, можемо порозумітися між собою у спірних справах без гніву й незадоволення".

До цього „Діло" додає від себе: Отже „общепонятним языком" для всіх у православній церкві стала тепер польська мова — замісць „исконно-руского языка". Цікаво, що редактором нової газетки став Дмитро Курилло, що колись редагував „Православного Селянина", невеликий додаток українською мовою до російсько-митрополитального „Слова".

НАПАД НА ПРОФ. ДМИТРА ДОРОШЕНКА.

ЛЬВІВ. — „Варшавскі Дзеннік Народови" помістив статтю якогось „Обсерватора" з нападом на проф. Дмитра Дорошенка, покликаного до Варшави на місце покійного проф. Біднова. Напад оперний на цитатах зі „Споминів" Дорошенка про його діяльність у характері міністра при гетьмані Скоропадськім. Злочином вважає газета те, що Дорошенко забирав голос у справі Холмщини як української частини української держави. Прогріхом Дорошенка вважається теж те, що він був головою Українського Наукового Інституту в Берліні.

СОВЄТСЬКИЙ РАДІОФЕСТИВАЛЬ.

ЛЬВІВ. — „Діло" подає за київською радіостацією, що Совєти влаштовують „Всесоюзний Радіофестиваль". Київська радіостація підготовляється до змагання і запросила до участи найвизначніших артисток і артистів, таких як Литвененко-Вольгемут, Петрушенко, Гнат Юра, Гайдара й багато інших. Заповіджені теж вистави капелі „Думка" під батутою Городовенка, хору півд. зах. залізниць (диригент Гончаренко), капелі народних інструментів, ансамблю бандуристів та інших мистецьких організацій.

КОНКУРС НА СТАТТІ.

ЛЬВІВ. — „Господарсько Кооперативний Часопис" оголосив конкурс на статті з темою: „Вплив кооперації на наше село". Редакція просить брати під увагу в статті тільки одно конкретне село, й коли йде про економічне піднесення села завдяки кооперації, подавати якнайточніші статистичні дані. Редакція хоче за допомогою статтей, які наспіють на цей оригінальний конкурс, подати своїм читачам по змозі повний образ, як кооперація у всіх своїх формах вплинула на наше село: матеріяльно і морально. Автори повинні у своїх статтях висвітлити питання, чи слідний вплив кооперації на селі і яка переміна відбулася під її впливом у зверхньому і внутрішньому вигляді села.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ХОЧЕМО ДУМАТИ

Що думає наша іміграція? Ось питання, на яке вартоб відповісти. Певно, що відповідь булаб не така тяжка, колиб ми хотіли покликуватись на ріжні конгреси і виголошені там реферати й ухвалені резолюції. Тоді ми знайшлиб, що думає т. зв. „верхівка", себто ті, що намагаються створити і виявити якусь збірну думку американської України. Але важніше те, наскільки ті думки приймаються на місцях. Важніше те, чи перейимаються ними маси, або принаймні ті одиниці, що їх требаб уважати проводом на місцях.

Нам здається, що ми як загал таки не хочемо серіозно застановлятись над важнішими справами нашої іміграції в Америці. Коли йде про старий край, то є ще в нас якась думка, якась спільна акція, і навіть є ще якийсь запал. І то в нас усіх. Та коли мова про наше тутешне життя, то справа мається зовсім інакше. Про старокраєві справи всі ми вміємо говорити і писати. Про американсько-українські — мовчимо. Або говоримо загальниками, які не вносять нічого нового. Так, якби все було в нас у якнайбільшим порядку.

Та приглянувшись до нашого життя ближче й основніше, переконаємося, що як наше життя на місцях так і все збірне наше життя не відповідають вимогам часу і чисельности та свідомости нашої іміграції. Через те ми тепер навіть організаційно слабші від тих недавніх часів, коли ми не мали молодого дsocorro, себто тих нових молодих сил з вищою освітою, що є тепер між нами в поважнім числі.

Всі ми відчуваємо, що супроти таких обставин требаб перевести основну провірку нашого життя в напрямі скріплення реальної праці й реальних здобутків, без яких не можна думати про закріплення українського життя в Америці.

І знаємо теж, що нове положення, в якім опинилось українське життя в Америці, вимагає від нас більшої моралі в нашім громадськім життю, більшого авторитету й більшого мізку, що розвязував би ті складні питання, які звязані з захованням молодого покоління для української нації. Бо партацтво могло мати виправдання давніше, коли не було сил до вибору і коли не було між нами дорослого й освіченого молодого покоління, родженого в Америці. Тому сьогодні треба запрягти до громадської праці от всі нові сили нашої іміграції до творчої праці й таким чином ставити нові підвалини під нове життя нової доби. До такої праці й до такого способу думання мусить узятися все наше громадянство, бо без його масової участи в тій провірці нашого громадського життя не буде можна провести ніякого пляну і ніякого оздоровлення.

ВЕЛИКА ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА ДИСКУСІЯ

(З львівського часопису „Діло").

В суботу, 29-го лютого ц. р., у великій салі польського Земського Кредитового Товариства у Львові, (Коперника 4), відбувся дискусійний вечір, уладжений Редакцією варшавського „Бунту Молодих" та львівською студентською групою Мислі Моцарствової. Темою дискусії — **українська проблема.** Вечір започаткували два відчити — ред. М. Прушинського та відомого публіциста Адольфа Бохенського. З огляду на предмет дискусії та особи прелегентів — велику салю вщерть виповнила дуже ріжнородна публика: чисельно був заступлений табор ініціяторів вечора, себто у національній проблемі лібералів (це своєрідна дивовижа, що найактивнішим нинішнім польським ліберальним табором щодо національних питань є табор консервативістів!), не менш численно були заступлені ендеки і то обох крил — офіціяльної ендеції Гломбінського та ендеко - санатори „Дзенніка Польського" — були присутні численні українські громадяни, но і гурток комуністів. Тому, що тема відчитів і дискусії далеко не теоретично-академічна, а життева й актуальна, то й проходив вечір серед гарячої атмосфери: ввесь час оклики, „цвішенруфи", ваємні претенсії і навіть образи, оплески захоплення та крики обурення, словом — було весело. Доказом великого заінтересування був факт, що мало хто з присутніх вийшов перед кінцем дискусії, а дискусія затягнулась від 7. веч. до год. 11 ночі.

Подаємо зміст рефератів і дискусії у головних штрихах.

Реферат М. Прушинського.

Референт заповів, що казатиме про значіння української справи для Польщі з погляду внутрішньої політики, — залишаючи закордонно-політичний інтерес другому референтові. Міхал Бобжинський називав українську проблему другою найважнішою проблемою відродженої польської державности. На жаль, 18 літ тієї державности не посунули розвязку цієї проблеми вперед. Референт формулуватиме своє негативне становище до існуючих програм та зголосить власну — позитивну. Всі суперечні програми зводяться до т. зв. народової ідеольогії. Її логічним висновком є: або завернути до етнографічних меж або поставити асиміляцію неполяків-громадян, — нема третього виходу, в який спосіб дійти до однородно - національної держави при поверх 30-ти відсотках національних меншин. Перший шлях — відмова від великих територіяльних просторів — відпадає відразу, другий — цілком нереальний. Нереальний він з погляду прелегента з двох причин: прелегент і його група — це традиціоналісти, які вірять у силу національної традиції й у інших народів; крім того: вони націоналісти, а розум каже перевірити про абсурд екстермінаційно-асиміляційної політики на історичних прецеденсах (Угорщина — словаки, Еспанія — каталонці, Англія — ірляндці, Німеччина — поляки, Росія — поляки й українці). Єдиний наслідок асиміляційної політики — огірчення і бунти.

Фатальну ролю у наміченні шляхів національної політики грає крайній націоналізм обох громадянств: ОУН послугується польською націоналістичною пресою, як аргументом проти політики злагоди, а саботажі ОУН є аргументом у руках польських націоналістів. Повстає заворожене коло. У чиому інтересі порозуміння? Передовсім в інтересі польської держави, а в ніякому разі в інтересі українського націоналізму, який бажає собі стану вічного кипіння. Програма асиміляції зазнає від 40 літ постійної програної. Треба її протиставитись. Табор марш. Пілсудського не станув у цій справі на висоті завдання. Доказом, які великі розбіжности існують в середині того самого табору, є два імена: Т. Голувка та Наконечнікова-Клюковського.

Можна дійти на підставі студій до короткого висновку: що нарід український існує. Ту банальну правду все ще деякі поляки негують та не хотять приймати її як льогічний висновок. Спільна прикмета обох громадянств: внутрішній роздор. В інтересі польської державної рації є те, щоби вплив в українському народі мала група, яка пропагує злагоду. До цього треба змагати не підкупством і провокацією і не деправацією контрагента, ані репресіями супроти ворожих кол. Репресії взагалі є засобом короткоминаючим, є необхідним тимчасовим зломом, яке викликує завжди реакцію у формі терору. Єдиний шлях правильно розвязувати національну проблему та скріплювати в українському громадянстві впливи УНДО — це надача українцям позитивних цінностей. Угода мусить контрагентові „виплачуватись". Доказ: політика станчиків і їх здобутки для поляків на підставі угоди з Австрією. Вельопольський провалився, бо концесії, які йому давав російський уряд, прийшли, запізно. Голуховський виграв, бо добуті ним концесії були великі і в пору, дарма, що й перед Голуховським був 1846 рік і були кріваві екзекуції Капусцінського й ін.

В українському громадянстві помітна тепер еволюція: після бойкоту виборів у 1922 р. і провалу автономічної резолюції Нар. Зїзду в 1923 та відкликання такої резолюції навіть у 1932 році, — прийшли відомі заяви украиських парляментарів у 1935—6 році. Це не так заслуга уряду, як щастя: вплив відносин на сов. Україні, що мали рішальний наслідок на хід української політичної думки. Існує аналогія у польській історії: вплив російських репресій після 1863 р. на політику галицьких поляків. Тепер знову видно зусилля большевиків завернути на сов. Україні до українофільського курсу. Інтерес Польщі: запевнити українцям шляхом концесій можливість розвитку.

Колишний високий старшина армії УНР Е. Коновалець еволюціонував під враженням протиукраїнських репресій до ролі команданта ОУН, колишній берестейський вязень В. Целевич під впливом вигляділ на розвиток українських сил еволюціонував до відомої своєї заяви у справі армії. Три колишні польські вязні Куфштайну — Смолька, Земяковський і Дунаєвський — дійшли потім через розуму австрійську політику до великих почестей. Тому незрозумілим є становище тих польських газет, які замість приймати з признанням такі заяви, як Целевича, кепкують собі з них: що це за політика — латись, коли українці виявляють свою негацію, та кепкувати собі, коли українці стають на „позитивну" платформу?!

Серед польського громадянства існує занепокоєння, що уряд піде задалеко у признаванні українцям концесій. Той страх безпідставний, коли запануе засада, що зріст українського стану посідання не може потягнути за собою зменшення стану посідання польського. Але слід тямити слова Фридериха Великого: „щоби зискати — треба вміти втратити". В угоді мусять бачити свій інтерес обидві сороні. Найкраще у національній політиці триматись засади — чесности, про яку казав у рівенській промові марш. Пілсудський. Потребу чесної політики супроти українців підкреслив у розмові з прелегентом також Станислав Грабський.

Реферат п. М. Прушинського був виголошений з великим темпераментом та відзначався льогічною конструкцією.

Реферат Адольфа Бохенського.

Другий реферат не відзначався може такою красномовною формою, зате думками був глибший. Коротенький зміст:

Річ не йде про те, щоб накинути **таку** програму в українській справі, тільки взагалі **якусь.** Великий поступ на цій дорозі творять статті Ст. Грабського у катовицькій „Польонії" та Грабика у полеміці з Гертихом, в яких обидва ці публіцисти погоджуються, що асиміляція українців неможлива: це вже справа пересуджена. Спір іде тепер радше за те, чи полякам не грозить асиміляція у користь українців. Тому передусім слід погодитись, щоб не українізувались поляки. Таким поляком був напр. Вячеслав Липинський. Крик про великі концесії для українців безпідставний, тимбільше, що фактично досі нічого українцям не дано, коли українці дали все, що могли. Острах, щоб українці, скріпившись, не відірвались від Польщі, настільки не має сенсу, що це річ не матеріяльної сили, а річ фанатизму і ненависти: гурток Желябова тряс цілою російською імперією. Українцям не треба багатства і культури, щоб убивали польських міністрів: на це потрібна сила ненависти. І для ОУН найстрашніші є саме концесії у користь української матеріяльної і духової культури, бо ті концесії розброюють фанатичні націоналістичні настрої. Також безпідставний острах щодо ненавистности українців. Українці безперечно не відмовляються від своїх ідеалів, але концесії можуть тільки впливати на злагіднення відосередкових течій. Треба витворити таку ситуацію, в якій в інтересі української національної рації буде старатись у Польщі. Тепер існує саме догідна для такої національної політики міжнародня коньюнктура. Наївним є сподівання, щоб існувала між двома народами вічна ідилія, але теперішній момент годиться для політики злагоди.

Геополітична ситуація Польщі поміж Німеччиною і Росією погрожує все можливістю, що ті дві великодержави порозуміються проти Польщі. Тому імперативом польської державної екзистенції є виелімінувати раз на все один із тих двох ворожих чинників. Ліквідація такої національно-однородної держави, як Німеччина, є річчю виключеною. Спроба знищити Німеччину через її внутрішній поділ на сепаратні краї скінчилась крахом. Зате у Советах, де поверх 50% населення творять національні меншини і де існує природня відосередкова тенденція поневолених народів, є можливий процес розпаду. І це єдина велика „шанса" Польщі: поділ Росії на дві держави: Московщину й Україну, — це найбільший польський інтерес. І саме тут момент згідливости польських та українських інтересів. Не слід вірити у дуже добрі будучі міждержавні польсько-українські взаємини: мабуть вони будуть найгірші, подібні до нинішніх взаємин польсько-литовських. І тоді щойно політика супроти українців в середині Польщі буде дуже важна; але всі ті труднощі зрекомпенсує один великий історичний зиск: факт неіснування великої імперіялістичної російської імперії. (Кінець б.)

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина перша.

28

В неї тремтів голос. Узяв її гарячу й мягеньку рученьку. „Моя рученька! Моя мила рученька!" Взяв і підніс поволі до уст. Ручка затремтіла. Разом з ручкою наблизилася до мене й вона вся й я відчув дотик її грудей до моєї руки.

Мої уста зовсім скривилися. Пібориддя подалося вперед і кути рота затремтіли. — Кіті! — вирвалося з моїх грудей. Це згучало, як клич, як наказ. Вона злякалася, рванулася вперед. Мої руки блискавично охопили її пружний стан, а уста вілися в її уста.

Я заячав, мов сильно ранений. Нараз заніміло все навкруги, провалився ліс і гори й ми двоє огнених і хистких стояли в усесвіті на зовсім маленькім клаптику непевного ґрунту. А навколо безмежна темнота й порожнеча.

23.

— Куди ти, Кіті?

— Боже мій, мамусю! Ти завжди лише куди й куди? Вийду от. Мене болить голова.

— У тебе, дитино, кожний день щось болить і все таки йдеш. Ідеш, ідеш, ідеш і йдеш. Лазиш по тих горах. Там був фронт. Там стільки валяється всяких бомб, усяких...

— Маа-мо! Кричу й не можу тебе перекричати. Всяких, усяких! Нічого там не валяється. Я хочу, я піду. Мене болить голова й усе!

— Ну-ну-ну! Йди-йди! Як не кричу.

У сірій, з військового полотна, блюзі, в коротенькій спідничці, оперезана військовим поясом, повертається до залізничого мосту й, навпростець, піднімається на полонину Григоріївка.

Ноги її, взуті в грубі з твердого юхту черевики, енергійно й мужньо топчуть мокрі від роси комерядки воєнної дороги, на котрій видно ще сліди гарматних коліс. Груди піднімаються й опускаються швидко, а биття серця перешкоджає йти. Зупиняється і слухає.

Владно запанувала весна. Мовчать напружені смереки. Сонце страшне і сліпуче вигналось у височінь і жбурляє об землю свої проміні. Поволі, мов дами з часів рококо, пливуть хмаринки, орамлені бездонною синьотою. Пробившися через гущавину старого праліcу, Кіті видрапується на скелю Климпуш. Перед нею широчезні простори. Над нею сонце й хмари, під нею далеко в долині річка, село, залізниця, по котрій без перерви пливуть довжезні потяги.

Нема більше війни. Вона відійшла за гори. Звязали порвані залізниці, замовкли полонини.

Кіті сідає на поваленій стовбур, який тут багато років, ніби навмисне положений, щоб міг на ньому вигідно присісти натомлений мандрівник.

І тут ще раз виймає листа. Тільки тут читати такі листи. Тут, де можна кричати, сміятися, ридати. Довго, довго мовчав, але не забув. О, він сильно може мовчати, забутиж ніколи. І Кіті читає:

„Далека Кіті!

Коли будеш читати цього листа, не дивуйся. Перший раз такого пишу. Коли тужила за ним — даруй за довгий час, коли байдужий — викинь. Пишу й думаю над кожним словом. Слова ці, мов камені, тяжкі. Вони нетесані, кладуться кострубато, а хочуть висказати тобі весь мій біль, від того часу, як вирвано мене з замучених наших гір, де зародилася й розрослася моя страшна любов. На Монті Ґропі в Альпах куля дум-дум розтрощила кістку моєї правої ноги. Згадав тоді тебе й усміхнувся. Бачив чорні очі твої, залиті слізми й коханням. Тепер лежу в лікарні. Зо мною ще двацять чотири жовтих воскових облич, чекають черги на смерть. Яж бачу очі твої й любов, що бушує в них, гоїть рану мою. Лежу два місяці. Нога моя довго лежала на вазі життя й смерти, але тепер остаточно перемогло життя. Вона лишаеться для мене, лиш трохи попсутою, вона буде моєю, як і до цього часу. Ось я вже зводжуся, можу сидіти, думати й навіть, як бачиш, писати.

Кіті! Що маю ще сказати? Тяжко дібрати слова. Як любиш — відчуй і зрозумій. До побачення!"

Дмитро.

Кіті дочитує, руки спускаються на коліна і тримають листа. Очі довго непорушно дивляться вперед, зовсім непомітно наливаються сльозами та проливають їх. І капають сльози, стікають по щоках, по кишенях на грудях, осипають руки й папір. У тих очах крізь сльози вибився величний синій простір, потяги, хмари, зриви гарматних вибухів і велетенська постать людини з розтрощеною ногою з усмішкою на спрагнених, посинілих устах.

Ну, чогож ти плачеш, Кіті? Смійся! „Далека Кіті?... Мені хочеться любити те, що дуже для мене далеке"... Ну, й чогож ти плачеш, Кіті? Ти, далека, недосяжна!

Кіті всміхнулася. Обернулася, глянула, навколо. Все спокійне, байдуже. Скрикнула. Ніодна гилка не ворохнулася, ніодна комашка не прискорила своєї ходи. Все байдуже й спокійне. Природо! Тиж чуєш болі мої! Засуму, засміїся, викрикни. Ні. Це так їй байдуже. Це все так має бути, мусить бути!

Зривається і швидко майже біжить вище на полонину.

Там висока, соковита трава. Ніодна корова не толочить її цього літа. Виплетені плотиками закопи, колючі дроти, між ними цвітуть гірські фіялки.

Ще пахне скрізь війною. В повітрі лишилися відгуки квиління й вибухів гарматних стрілен. Валяються речі, залишені вояками, місця, де вони сиділи. Он скорострільне гніздо. Може й він тут був. Може оці сліди його слідя. Кілька обірваних ґудзиків лежить на камені. Кіті бере й кожний з них обмацує. Тож вони вою вали, захищали її батьківщину.

Після біжить трохи нижче. Тут могили. Довга черга чорних з білими написами хрестів. Читає написи:

„Герман Пацігофер, райхсдойч. 18. Б. Р. М. Г. Аб.

„Адольф Брух, райсд. Корпорал, 18. Б. Р. М. Г. Аб.

„Кард Беровт і т. д.

Звернула увагу на два чужі прізвища. Як попали вони сюди?

„Кирило Остапенко, рус. оф.

„Ніколай Плюев, рус. сол.

Під усіма дата 24. січня 1917.

Трохи вище рознесена землянка. Так, думає Кіті. Це вони тут були. Дивно. Тут ходив і він. Кіті схилилася й помацала пучками пальців землю. Не гаряча. Така як і скрізь. Вирвала на місці кілька фіялок і взяла з собою. Після зробила з квітів маленького віночка й положила його на братню могилу. „Мир вам", — прошептали її уста.

Коли зійшла в долину, вечоріло. Відчувала сильний голод. По залізниці, майже без перерви, сунули на захід навантажені людьми потяги. Що це таке? Кінець війни?

Ось зовсім помалу сунеться довжелезний потяжисько. Зібрані ріжнобарвні вагони — товарові, особові. У них навіть людей, які кричать, вимахують червоними хустками. В одному вагоні виспівують по-мадярськи якусь незнану пісню.

— Ей, дівчино! — гукає до Кіті вояк. Ходи сюди! — і додав кілька поганих слів. Кіті отоопіла. Невже це був мадярський вояк? Не може бути. То був якийсь хам.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВЕЛИКА БРЕХНЯ.

Американський амбасадор до Туреччини відвідав недавно околицю в Малій Азії, де один американський університет веде розкопи на місці старинної Трої.

Троя, або Іліон, це нібито було в давнину місто, котре старинні греки здобули й зруйнували, як кажуть, 1,000 літ перед Різдвом Христа. Про це здобування Трої була в старинних греків традиція, що, мовляв, війна за Іліон тревала десять літ, що війна почалася з того, що троянський царевич Парис підчас відвідин у Греції в одного царя викрав йому жінку, славну красуню Гелену, що, здобувши Іліон, греки знищили його так, що не лишили одного цілого дому.

Американському амбасадорові, що пішов подивитися на розкопи, сказали, що розкопи доказують, що вся ця історія про Гелену та про 10-літню війну за здобуття Іліону це міт, себто людська видумка, не оперта на фактах.

ПОДВІЙНА БРЕХНЯ.

Таке траплялося в історії нераз, що люди чи й цілі народи вважали щось за певну правду, а потім історики дошукалися в книжках або, як тут, докопалися в землі до доказів, що це неправда.

Одначе в цьому випадку історія трохи виняткова, бо про війну греків проти Іліону склали греки прекрасні поезії, що були перекладені просто на кожду культурну мову світа. (На українську мову переклав їх Петро Ніщинський). Говорила колись грецька традиція, себто переказували собі греки з уст до уст, що ці поезії склав сліпий поет Гомер.

Та цю думку, в котру старинні греки вірили як у святу правду, новочасні вчені розкрили вже сто літ тому як неправду, доказуючи, що ці пісні це відай народні пісні греків, зложені великим числом людей, передавані з уст до уст співаками та перемінювані дальше підчас такого передавання.

Розправившися в цей спосіб з автором пісень про Іліон, тепер учені розправилися з самою подією здобуття Іліону, доказуючи, що її не було, що це була видумка.

ПРАВДА В ПОДВІЙНІЙ БРЕХНІ.

Не зважаючи на те, що історія доказала, що так званої Гомерової Іліяди не писав Гомер, та що й самого Іліону, чи війни за Іліон, не було, всетаки так звану Гомерову Іліяду людство все буде читати як великий твір.

Здавалось би, що це глупота читати книжку, що оспівує війну, якої не було. Та правда не така проста, як вона нам на перший погляд здається. Правда не проста, а складна. Попри правду історичну, себто питання, чи був якийсь факт, чи не був, є ще інша правда, яка відповідає на питання: якби справді гість викрав жінку свому приятелеві пічас відвідин, то як поставилисяб до цього люди? Що зробилиб королі, якби це сталося на дворі якого короля? Що сталось би, якби такого проступку допустився королевич? І тисячі подібних питань.

Читаючи так звану Гомерову Іліяду, люди не питаються, чи правда це, що греки справді добували місто 10 літ, чи правда це, що розвалили місто, кого і як вони вбили при тому, але питаються: як люди поводилися в такій ситуації, яка списана в поемі. Отже питання йде не за те, що сталося, але питання йде за те, як воно діялося. Про те, що сталося, говорить історія; про те, як воно діється, говорить поезія, оповідання, драма, повість, або, як це разом називається: красне письменство.

Історія вчить нас, що сталося, а красне письменство вчить нас, що діється з чоловіком у ріжних ситуаціях. Факти, себто люди й події, в краснім письменстві можуть бути всі видумані, себто такі, які ніколи не існували, а всетаки в ньому може бути правда, себто правдиво описане, як поводиться людина в такій ситуації, яку собі письменник вибрав за тему.

ВІДГУКИ ІЛІЯДИ.

Читачі певно пригадують собі, що від здобуття й знищення міста Трої, що його греки звали Іліоном, починається славна українська поема Івана Котляревського „Енеїда", себто поема про Енея, що теж, мовляв, був троянець:

„Еней був парубок моторний
І хлопець хоч куди козак.
Удався на всеє зле проворний.
Завзятіший од всіх бурлак.
Но греки, як, спаливши Трою,
Зробили з неї скирту гною,
Він, взявши торбу, тягу дав"...

Ось і маємо тут троянця Енея, змальованого як українського козака. Здавалосяб що це брехня, що це неправда, що тому й зайве буде займатися читанням такої книжки.

З історичного боку воно справді неправда, що Еней був українським козаком, бо тоді, як греки буцімто Іліон добували, не то козацтва, але й України ще не було. А всетаки поема Котляревського велика правда, коли не шукати в ній історичної правди, а дивитися на неї як на образ українських бурлак, що, покинувши рідний край, шукають у світі кращої долі.

КОТРА ПРАВДА ВАЖНІША.

Історію треба читати в історичній праці, а в краснім письменстві треба шукати змалювання людських думок, почувань і бажань, товчків людських поступків.

Що цікавіше? Треба спитати себе самого: чи цікавіше знати, що це було Іліон, чи цікавіше знати, як люди поводилися супроти такої великої особистої образи, що вона виглядає на національну образу. Здається, що багато цікавіше знати те друге, бо це, чи був Іліон, чи не був, чи билися греки там 10 днів чи 10 літ, чи здобули місто й зробили з нього купу гною, чи втекли, це все для нас маловажні справи; але те, як люди й народи поводяться супроти образи, в національній війні, все є й нині ще для всякого важлива справа.

Тому й кажуть письменники, що історія говорить тільки про поверховну правду, не розкриваючи внутрішньої, тоді як красне письменство розкриває внутрішню правду, не звертаючи уваги на поверховну правду, а часто навіть про неї говорячи неправду.

ПРАВДА В ШЕВЧЕНКА.

У поезії Шевченка є багато придуманих подій, багато видуманих постатей, навіть очевидно неймовірних фактів, як наприклад переміна дівчини в тополю, тощо. Та на ці зовнішні неправди читач не дивиться. Він дивиться, чи правдива основна правда, котру голосить Шевченкова поезія.

Ця наука тягнеться червоною ниткою по всій поезії Шевченка, від початку до кінця. Це віра, що людство не може знести навіки гнету над собою. Є це моральна проповідь, що гніт не може бути засадою моралі, себто загальним правилом поведінки людини супроти людини, бо гніт мусить розкласти гнітачів та довести гнетених до зриву проти гнітачів.

Всі постаті в поезії Шевченка можуь бути неправдиві, всі історичні події неправдиві, одначе як гніт викликує в людей справді такі почування протесту, як їх малює Шевченко, як він заставляє їх справді до такого зриву, то Шевченкова поезія говорить віковічну правду, за яку його поезія буде промовляти до людей навіки вічні.

ЗМІНИ СТЕЙТОВИХ ЗАКОНІВ ПРО ПЕНСІЇ

Закони суспільного обезпечення причинились до поширення впливу на стейтові законодавства, котрі у вислід поробили заходи для ухвалення законів про пенсії старцям або поправи існуючих законів, згідно з вимогами краю. Відповідно до федерального закона суспільного обезпечення, стейт буде управлений до краєвої підмоги, коли закони тогож будуть передбачувати пенсії вбогим старцям від 65 року життя. Тоді держава дасть стейтам квоту, яка буде рівнатись їх фондам, з застереженням, що пайка держави не буде перевищати пятнацять долярів на особу місячно.

Створено теж систему сталої старечої пенсії котра має бути фінансована робітниками та підприємцями, з доходового податку, почавши від одного відсотка 1937 року, з підвишкою кожних три роки до 1949 року, коли такса буде виносити три відсотки. За тою системою кваліфіковані робітники, котрі перестануть працювати від 65 року життя, однак не скорше як 1. січня 1942 року, будуть діставати місячну пенсію. Скаля буде ріжна, від $10 до $85 місячно, залежно від цілого заробітку, запрацьованого робітником після 31. грудня 1936 року.

Дотепер 35 стейтів мають закони про пенсії старцям, однак багато з них будуть змінені, заки федеральна поміч прийде стейтам. Здається, типічною є справа стейту Ню Йорку, котрого закони вимагають, що аплікант на пенсію мусить мати щонайменше 70 років, бути горожанином Злучених Держав, мешкати у стейті звиш десять років, а у місті чи повіті найменше один рік.

Тепер є в самім місті Ню Йорку 25,389 мужчин та жінок, котрі дістають пенсії. Недавно зроблений дослід Ню-йоюським Департаментом Суспільного Добра виказує, що всі ті старі люди замолоду занимались ріжними працями. Домашні робітники ведуть перед, по них ідуть фабричні робітники, дальше кравці, потім торговці і т. д.

Пороблено заходи, щоб стейт Ню Йорк поправив свої дані закони за приписами федерального уряду.

ФЛІС.

БОРОТЬБА З ВОЗДУШНИМИ ВЕЛИКАНАМИ

Найбільшу прислугу Англії в часі світової війни робила т. зв. кімната ч. 40 в команді анґлійської фльоти. В цій кімнаті розшифровували всі переловлені німецькі бездротні телеґрами, в яких була мова про рухи німецьких воєнних кораблів та про налети цепелінів на Лондон. Дуже часто знали анґлійці наперед, коли й скільки німецьких цепелінів летить до Анґлії. Знаючи це, анґлійська команда могла заздалегідь вислати літаки проти цепелінів.

Німцям здавалося, що налети цепелінів на Лондон викличуть паніку серед населення та зломлять його моральну силу. Чи їм те вдалося? Послухаймо, що оповідав про це один анґлієць:

Перший налет цепелінів на Лондон був назначений на день 9-го серпня 1915 р. Пополудні того дня вилетіли цепеліни зі своїх сховів. Кімната 40 довідалася, що до Анґлії летить пять цепелінів. Одначе всі вони змилились у дорозі і тому поскидали бомби не в Лондоні, але на східнім побережжі Анґлії, не вирядивши великої шкоди. Вертаючись домів, цепелін „Л 12" упав у море; там його анґлійська фльота затопила.

Дня 7-го вересня 1915 р. прилетіли цепеліни до Лондону; від бомб згинуло 18 осіб. Дня 8-го вересня довідалась анґлійська розвідка кімнати 40, що знову плянують німці налет на Лондон. При цьому мав брати участь цепелін „Л 13", якого командант Маті дався в знаки анґлійцям в налеті 7-го вересня. Цей цепелін летів здовж анґлійського побережжя до Лондону і в дорозі накоїв багато шкоди. Анґлійські гармати стріляли до нього, скільки влізло, одначе не трапили, бо цепелін піднісся вгору, де гармати не могли його досягнути.

Дня 13-го жовтня 1935 р. довідалася анґлійська розвідка з кімнати 40 про новий налет цепелінів. Ці дійсно в ночі прилетіли; наслідком їхніх відвідин було 71 вбитих і 120 важко ранених. На весну 1916 р. знову прийшли налети цепелінів. В місячну ніч, дня 2-го квітня прилетіли воздушні великани, але анґлійці знали вже про те два дні тому. При цьому налеті „Л 15" упав у море. Один вояк втопився, решту анґлійські кораблі врятували з моря. Після того майже кожної ночі були цепеліни над Лондоном.

Дня 24-го серпня 1916 р. довідалася кімната 40, що над морем летить 12 цепелінів у напрямку на Лондон. Негайно вислано деякі анґлійські кораблі та літаки проти цепелінів. Анґлійцям вдалося зістрілити „Л 13", одначе на ньому не було славного Маті; цей летів на „Л 31" і знову дався сильно анґлійцям в знаки. Дня 2. вересня заповіла кімната 40, що летить до Анґлії 18 цепелінів. Анґлійці знищили тоді „СЛ 11", а три тижні пізніше вдалося анґлійцям знищити „Л 32", „Л 33" і один літак. Зате Маті тієї ночі дався ще більше в знаки анґлійцям. Після його відвидин було 22 вбитих і 70 важко ранених. Хоча як анґлійці полювали на нього, не вдалося їм зловити Маті.

Аж день 1-го жовтня 1916 р. показався фатальним для „Л 31" та його команданта Маті. Його зістрілив анґлійський поручник Темпест. Про це оповідав цей поручник ось що: Дня 1-го жовтня в ночі коло 23.45 год. летів він 4,600 м. високо понад Лондоном. Всі рефлектори були звернені в один бік, де була мала мряка. Негайно побачив він на кільканацять кільометрів від себе, як цепелін летів до міста. Поручник Темпест пустився до цепеліна. Довкола Цепеліна тріскали ґранати та шрапнелі. Літак знайшовся в чистім пеклі. Цепелін мабуть завважив літака, бо нараз випустив усі бомби і полетів назад. Літак за ним. Цепелін піднявся на 4,000 м., літак на 5,000 м. Віддалення між обома противниками було 7 км. Але саме тоді найважче було продертися крізь вогонь, яким переслідувала артилерія втікаючого великана. Поручник Темпест не зважав на тріскоти своїх ґранат, але всею силою гнав до цепеліна.

Вкінці був вже зовсім близько. Літак кидається з гори на цепелін і сіє скорострілом, скільки вдасться. Цепелін як ракета йде вгору. Літак зпід споду сипле по ньому скорострільним вогнем. Опісля зближається зовсім близенько ззаду і січе дальше скорострілом. Цепелін відстрілюється, одначе літак так близько, що скорострільний вогонь цепеліна не може його охопити. Цепелін червоніє внутрі. Мале полумя являється на переді цепеліна. За хвилю цепелін замінився в одно ясне полумя, випрямився вгору, на хвилину завис спокійно у воздусі, а потім полетів коміть головою, прото на літак. Поручник Темпест кинувся з літаком униз. За ним падав горіючий великан „Л 31". Летун спустив у бік і вирятувався, хоча, падаючи на землю, набив до скоростріла немалого ґудза на голові. Командант „Л 31" Маті й залога згинули.

Налети цепелінів не зломали анґлійців, навпаки, за кожним налетом голосилося щораз більше анґлійських добровольців до армії.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

И. К., Клівленд, О. — Поляки, як вели свою власну визвольну боротьбу, мали теж своїх угодовців. Але мали таких як Пілсудський, що не узнавали ніякої угоди з ворогами і підготовляли польський нарід до повстання. Таке і в нас.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана члениця тов. Просвіта, від. 16. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $25, котрі мені стали великою помічю у моїй недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Пайза Мирдак.

RADIO.

Дня 22 ц. м. Український Народній Хор міста Балтимор дасть програму українських пісень зі стації W.C.B.M. від години 12 до 12:30 вполудне. Програма присвячена Тарасові Шевченкові.

Т. Н.

ПОІДОМЛЕННЯ.

Комітет всіх ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА В ШІКАҐО, ІЛЛ. і околиці повідомляє урядників цих відділів, що

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ в годині 3-тій пополудні відбудуться

☞ РІЧНІ ЗБОРИ ☜

В ГАЛІ ПІД Ч. 2410 W. CHICAGO AVE., CHICAGO ILL.

Програма зборів така: звіт уряду, звіт балевого комітету з минулого балю, вибір нового уряду, приготовання до балю, що відбудеться 26. квітня і приготовання до Дня У. Н. Союза, що відбудеться 28. червня. А найважнішою точкою є, як має повстати Дім У. Н. Союза в Шікаґо. Приявність всіх відділових урядників на річних зборах є конечна. 65

Тарас Шпікула, предс.; П. Підлісний, секр.; Вас. Саґан, кас.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

СТАРАННЯМ О. Д. В. У. ВІДДІЛ ЧИСЛО 20

:——::——: влаштується :——::——:

КОНЦЕРТ

В ЧЕСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 Р.

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ,

303 HUDSON AVENUE, ROCHESTER, N. Y.

Початок в годині 7-мій ввечір. — Вступ 25 центів.

Шановні Громадяни! Щоб гідно відсвяткувати це Свято, нащим святим обовязком є прийти на це свято та віддати поклін найбільшому поетови генієви Тарасові Шевченкові. Святочну промову виголосить гол. предс. У. Н. Союза **М. Мурашко.** Просимо всіх рочестерських громадян прийти численно на це Шевченківське Свято. — **Комітет.** 65

УВАГА! НЮ БРИТЕН, КОНН.! УВАГА!

СТАРАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ

:——::——: відбудеться :——::——:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ

ДЕНЬ БАТЬКА ТАРАСА

В годині 9-ій рано церковні Богослуження, в годині 7-ій ввечір НА ЦЕРКОВНІЙ САЛІ, WINTER & CLARK STREETS

буде виставлена драма-оперета Тараса Шевченка в трох діях з **ВЕЧЕРНИЦЯМИ** П. Ніщинського

„НАЗАР СТОДОЛЯ"

Після вистави короткий

„ПОМИНАЛЬНИЙ КОНЦЕРТ"

Вступ на сал 50 та 35 ц., для дітей 15 ц.

Увага: Позамісцевим гостям, котрі не знають іще наших звичаїв, подаємо до відома, що всі підприємства нашого хору починаються точно на означений час. — **Комітет Хору.** 65-6

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ BOY SCOUTS, трупа 95-та,

:——::——: влаштовує :——::——:

КАРТ ПАРТИ І МУВІНҐ ПІКЧЕР

В СУБОТУ, ДНЯ 21-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ,

303 HUDSON AVENUE, ROCHESTER, N. Y.

Початок в годині 7-мій ввечір. — Вступ 15 центів.

Дохід призначений на розвиток організації BOY SCOUTS.

Просимо рочестерських українців і молодіж численно прийти. На забаві будете мати велику несподіванку, а за догляд ручить — **Комітет.** 65

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ.! УВАГА!

МІСІЯ

В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСВИТЕРСЬКІЙ ЦЕРКВІ

49 BEACON STREET, NEWARK, N. J.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ

У ВІВТОРОК, ДНЯ 24-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 26-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ

В СУБОТУ, ДНЯ 28-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ.

В ті дні

БОГОСЛУЖЕННЯ ВІДБУВАТИМУТЬСЯ В ГОД. 7:30 ВВЕЧІР.

Проповіди голоситимуть: **проп. В. Купчинський** з Ню Йорку і **проп. Т. Галенда** з Гартфорд. 65

Просимо всіх взяти участь.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЩИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 20. березня, в год. 7.30 ввечір. Збори відбудуться в новім домі, який Товариство винаймило в Тов. В. Яреми. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Ю. Голинський, предс.; М. Дубас, кас.; В. Реновец, секр.

СТ. ДҐОЗЕФ, МІЗУРІ. Тов. З. Січ, від. 355, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що квартальні збори відбудуться в неділю, 22. березня в год. 2-гій пополудні, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів і членкиць прийти на ці збори, бо маємо важні справи до вирішення. Ніхто з членів не повинен опустити тих важних зборів. Незабудьте вписати своїх дітей на тих зборах до 3-тої кляси 16 літ ендавмент. Організатор дістане нагороду. — Л. Рак, предс.; Ф. Солоничний, кас.; П. Занько, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22. березня, в год. 12.30 зараз по Богослуженню, в парохіяльній галі при 1944 Ірі вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, та привести своїх знайомих, а також дітей, і вписати в члени Союза. Пригадуємо всім членам, що розщет до У. Н. Союза мусить бути висланий кождого 25-го дня в місяця. Тому просимо, щоби всі члени платили точно свої вкладки на зборах, бо товариство мае на це збори і за галю мусить платити. Просимо не бути байдужними, а приходити на збори. — І. Магас, предс.; А. Багрій, кас.; Н. Ватюк, фін. секр.; П. Хомин, рек. секр.

АКРОН, О. Бр. св. Духа, від. 295, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що квартальні збори відбудуться в неділю, 22. березня в гали церковній в год. 1-шій пополудні. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Напоминаємо довгуючих членів, щоб вирівнали свій довг, як цего не зроблять, будуть суспендовані. — М. Петруха, предс.; О. Цепко, кас.; П. Славик, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в суботу, 21. березня в год. 6.30 ввечір у галі завідателя Гіпек на В. Клайбовін вул. і 13 вул. під ч. 1300. Вхід до галі, другі двері від конеру 13-тої стріти. Напоминаємо всіх членів, щоб прийшли на час, бо маємо важні справи до полагодження. Коли довгуючі члени не прийдуть на збори і не вирівнають своєї залеглости, будуть суспендовані. Від тепер товариська каса не буде висилати вкладок до Союза за жадного довжного члена, бо декотрі довгуючі члени самі поучають уряд, як уряд має з ними поступати. — Т. Танін, предс.; А. Гатала, кас.; Н. Кудринський, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх своїх членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 22. березня в год. 2-гій пополудні, в гали Литовській на Френклин Евню. Просимо всіх членів прийти на ці збори бо маємо важні справи до вирішення. Напоминаємо тих членів, що не платили на протязі два-три місяці, щоби прийшли і заплатили за себе вкладку, бо ми більше не можемо за них платити. Члени, котрі невписали ще своїх дітей до Союза, хай впишуть на цих зборах. — Відділовий уряд.

РАЧЕСТЕР, Н. Я. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22. березня, в гали де звичайно, в год. 2-гій пополудні. Кождий член обовязково має прийти на ці збори бо маємо важні справи до вирішення. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівнали свої залеглости, найдальше д о25-го цього місяця, бо будуть суспендовані, котрий член не може платити, хай прийде на збори і повідомить, бо Бр. каса більше за нікого не буде висилати розмету, щоб потім ненарікав на уряд. Пригадуємо батькам, щоб вписували своїх дітей до Союза, бо це є наша повинність. Ще раз просимо членів прийти на час, щоб збори скоро відбулися, бо пізніше має бути концерт і галя має бути вільна. Неприявний член на зборах підлягає карі згідно зі статутом. — Мих. Бінашевський, предс.; Т. Геруля, кас.; А. Іванів, секр.

ПІТСБУРГ, ПА. Тов. Рогатинщина, від. 396, повідомляє своїх членів, місцевих і позамісцевих, що квартальні збори відбудуться в неділю, 22. березня, в год. 3-тій пополудні в домі під ч. 2114 Тустин ул. Обовязком кождого члена є прийти на збори та заплатити свою належитість. Просимо прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження. — Уряд.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 22. березня, в год. 2-гій пополудні, в гали церковній. Просимо уважати, що місячні збори будуть відбуватись не у пятницю, а у третю неділю по першім. Просимо членів і членкиць прийти на означений час, бо маємо багато справ до вирішення, також само напоминаємо довгуючих членів, щоб прийшли і вирівнали свій залеглий довг, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — Л. Бих, секретар.

СМЕРТЬ РИБАЛОК У ХВИЛЯХ МОРЯ.

Біля еспанської місцевости Каціксу підчас буревію перевернувся цими днями на морі човен з рибалками. Шість рибалок втопилися. Врятувався тільки 16-літній хлопець, що доплив до берега. — На Адрійськім морю затонув човен „Леонеді Капера". Сім рибалок згинули у хвилях моря.

УВАГА! ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ ЗЛУЧЕНИХ ТОВАРИСТВ ПРИ СПІВУЧАСТИ УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ „БОЯН"

:——::——: відбудеться :——::——:

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

У ЧЕСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ

в годині 7-мій ввечір

У ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ НА СТЕЙТ ВУЛ. У ПЕРТ АМБОЮ.

Всіх запрошуємо на це свято. 65-6

Комітет.

СОЮЗ ГЕТЬМАНЦІВ ДЕРЖАВНИКІВ У НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

виводить

НАЙКРАЩІ СИЛИ АРТИСТІВ УКРАЇНСЬКОЇ СЦЕНИ

(як: п-ні Люба Весела, п. Д. Макаренко, п-ні Ординська, п. Н. Кардаш, п-ні Кашинська, п. Білогорин, п. Давиденко і інші), які радо згодились виставити драму в 5-тьох діях зі співами і танцями

ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА

В СУБОТУ, ДНЯ 21-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

Початок в годині 8-мій ввечір.

Вступ - - - - - - 75 цнт. і 50 цнт.

Штука прекрасна, артисти першоклясні і всім знані з української сцени. Приходіть всі і кличте своїх знакомих. 65-6

ЗА КОМІТЕТ ВИСТАВИ:

В. Павлюк, Е. Драґінда, І. Тарнавська.

УВАГА! АСТОРІЯ, Л. АЙ.! УВАГА!

ОТСЕМ ПОДАЄМО ДО ЛАСКАВОГО ВІДОМА, ЩО

ЗБОРИ КОРПОРАЦІЇ У. Н. ДОМУ

в Асторії, в справі вибору уряду на рік 1936, відбудуться

В СУБОТУ, ДНЯ 28-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1936 РОКУ

в годині 7:30 ввечір

В ЧЕСЬКІМ ДОМІ під ч. 29-19 — 24-та Еве., АСТОРІЯ, Л. АЙ.

Всі Шерові обовязані прийти на ці збори, як також просимо всіх, котрі інтересуються Українським Народним Домом в Асторії, прибути на ці збори. 65

Тимчасовий Комітет.

— Пане професоре, народився синок! — повідомляє повитуха, впадаючи до кабінету професора.

— Прошу мені тепер не перешкаджати в праці — відповідає дуже занятий професор. — Скажіть це тимчасом моїй жінці.

ВІДОЗВА ДО ГРОМАДЯН З ПОВІТУ РАВА РУСЬКА, ГАЛИЧИНА.

Виділи освітно-культуральних товариств в Любичі Камеральній равського повіту в Галичині іменем цілого любицького громадянства звертаються до Хвальних Товариств-Установ в Америці, як теж до емігрантів Любичан, як і до поодиноких осіб в Америці і Канаді з великим проханням матеріяльної допомоги в ціли докінчення будови Народнього Дому в Любичі равського повіту.

Вже від кількох літ не маємо власного дому. Під цим оглядом теперішний стан дуже сумний. Воєнне лихоліття не поправило його, але погіршило. Хто знає наше місточко, знає добре, що це є будинки зовсім непригожі на те, щоб могли бути пристановищем культурно-освітної праці. Одна маленька тісна і низька кімната, в якій дуже часто поміщуються всі товариства, це типовий образ читального і освітного життя.

З кождим роком дається нам гірко відчути потребу власного дому в місточку Любичі, цього осередка, який дав би почин новому нашому життю і здійснив усі наці культурно-освітні завдання.

Громадяни Любичі свідомі свого завдання власними силами і жертвами деяких осіб і установ вже в минулому році приступили до будови Народного Дому. Для довершення зачатого діла і матеріяльної піддержки осміляємося Вас Вельми Шановні Громадяни і Хвальні Товариства за океаном просити бодай про скромну цеголку, жертву на дар нашої будови. Нехай Ваша жертва послужить нам на зміцнення й обеднання наших сил, нехай покаже, що Ви живете з нами спільним національним, духовим життям і одностайно працюємо над всесторонним відродженням занедбаного краю.

Ми простягаємо Вам братню руку до спільної праці і боротьби за кращу нашу будучність.

Жертви просимо ласкаво слати на адресу: Український Кооперативний Банк „Віра", Рава Руска, ул. Міцкевича 12 з заначенням на будову Народного Дому в Любичі Камеральній.

Виказ зложених пожертв прохаємо пересилати на адресу: Читальня „Просвіта" Любича Камеральна, п. Любича Королівська.

В надії полагодження нашого прохання остаємося з вами душею і серцем, з великою подякою і з виразом найвищого поважання.

Наступають підписи виділу Читальні, Кружка Рідної Школи, Союза Українок і Будівельного Комітету.

ЯК МИ ДОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На будову читальні Просвіти.

Г. Турчин зібрав на весіллю в Івана Бойка сина Михайла й Катерини Бойко $7.50. У справі збірки промовляв до гостей А. Басараб, а також по англійськи М. Гузар. До тої збірки $7.50 зложив іще від себе М. Гузар $5, отже разом пересдано через Обєднання $12.50 на будову читальні Просвіти в селі Грусятичах, пов. Бібрка. При тій нагоді підписаний звертається до односельчан з Грусятич, щоб при кожній нагоді старалися зібрати якусь жертву на вище подану ціль.

Григорій Турчин.

— Що ви, панно Софійко, зробили би, колиб мужчина вас поцілував?

— Самособою, що я кричала би.

— А тепер ви кричали би, колиб я вас поцілував?

— Нині не можу, бо я дуже захрипла.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (122)

На приказ Маседона лучники схопили Джерія, а усміхнений Екбаль підійшов до лейді Бет, котру йому віддано за жінку. Англійка стояла наче громом ражена. Знову перед нею станули тяжкі питання.

Вона знала, що Тарзан був десь між деревами й дивився на неї. Але як він міг помогти їй проти такого численного й сильного ворога? Чи мала вона закликати його, щоб він іграв роль Іскандра, як він уже раз грав перед балітами?

Припустім, що більш освічені південі канаанітн це захочуть приняти Тарзана за довго жданого вожда. Вони певно кинуться на нього та розірвуть його на кусні. Тоді вся вина спаде на неї. Чи має вона відважитися заризикувати життя Тарзана?

Тарзан не знав, яку ролю він має грати. Він знав те, що драма доходила до скорого й трагічного кінця. Вже лучники приготовляли бінго Джерія, щоби пробити його своїми стрілами. Тепер не було часу думати: треба було ділати!